

ropská komise na přelomu tisíciletí radikální reorganizaci celého systému zajištění bezpečnosti (nezávadnosti) potravin. Jejím cílem bylo uklidnit spotřebitele a přesvědčit je, že bezpečnost potravin je prioritou politiky Evropské komise. Základem k dosažení této priority byl podle EU jednotný a fungující systém zahrnující celý řetězec výroby potravin (od prvovýrobce ke spotřebiteli). Právní základ nového systému byl položen přijetím nařízení č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin. To vstoupilo v platnost dne 21. února 2002.

<https://doi.org/10.21101/hygiena.b0101>

Legislativní požadavky na doplňky stravy Legislative requirements for food supplements

Veronika Vodolánová

Ministerstvo zemědělství, Praha, Česká republika

Doplňek stravy je potravinou, jejímž účelem je doplňovat běžnou stravu a která je koncentrovaným zdrojem vitaminů a minerálních látek nebo dalších látek s nutričním nebo fyziologickým účinkem, obsažených v potravině samostatně nebo v kombinaci, určená k přímé spotřebě v malých odměřených množstvích.

Mezi základní legislativní předpisy na doplňky stravy patří směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/46/ES, o sbližování právních předpisů členských států týkajících se doplňků stravy, zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 58/2018 Sb., o doplňcích stravy a složení potravin a vyhláška č. 172/2015 Sb., o informační povinnosti příjemce potravin v místě určení.

V případě, že chce provozovatel potravinářského podniku uvést na trh doplněk stravy, je dle zákona o potravinách a tabákových výrobcích povinen před prvním uvedením výrobku na český trh splnit informační povinnost. Ta spočívá v zaslání českého znění etikety výrobku na Ministerstvo zemědělství. Ministerstvo zemědělství pouze eviduje doplňky stravy na českém trhu, ale kontrolu před jejich uvedením na trh neprovádí. Za bezpečnost výrobku, včetně splnění požadavků na označování, plně odpovídá provozovatel potravinářského podniku uvádějící doplněk stravy na trh. Toto vyplývá z nařízení (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin.

Pro zjednodušení procesu splnění informační povinnosti vytvořilo Ministerstvo zemědělství nový elektronický systém pro oznamování potravin (SOP), přes který je možné informační povinnost jednoduše splnit. Splnění informační povinnosti prostřednictvím systému SOP ministerstvo jednoznačně doporučuje, neboť tím dojde k významnému snížení administrativní zátěže provozovatelů potravinářských podniků.

Dalším právním předpisem v oblasti doplňků stravy je vyhláška č. 58/2018 Sb., o doplňcích stravy a složení potravin, ve které lze najít specifické požadavky přímo pro kategorii potravin doplňky stravy. Jsou zde uvedeny požadavky na označování (u názvu potraviny musí

být uvedena slova „doplňek stravy“, na etiketě musí být uvedena doporučená denní dávka, varování a upozornění na základě podmínek daných vyhláškou).

Dále lze ještě ke kategorii potravin doplňků stravy zmínit, že pro ně neexistují žádné maximální limity vitaminů a minerálních látek v nich obsažených. Na úrovni EU už ale existuje pracovní skupina, která se snaží sjednotit přístup členských států k této problematice, posuzuje postupy výpočtů limitů a hodnocení rizika.

<https://doi.org/10.21101/hygiena.b0102>

Monitoring dietární expozice jódu v ČR Monitoring of dietary exposure to iodine in the Czech Republic

Irena Řehůrková, Jan Šmoldas, Barbora Nežiková, Marcela Dofková, Jitka Blahová, Jiří Ruprich

Státní zdravotní ústav, Centrum zdraví, výživy a potravin, Brno, Česká republika

V roce 2022 běží již 29. rok od zahájení příprav a realizace tzv. monitoringu dietární expozice člověka v ČR (MDE) jako součásti programu „Systém monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ČR ve vztahu k životnímu prostředí“ (MZSO), strategického plánování v oblasti prevence hrozeb spojených s bezpečností potravin a výživy (1–4). Byla to reakce na znečištění životního prostředí, potřebu zajistit bezpečnost potravin a výživy populace ČR a záměr vytvořit systém hodnocení zdravotních rizik. Garancí MZSO byl pověřen Státní zdravotní ústav (SZÚ), realizací MDE pak Centrum zdraví, výživy a potravin SZÚ (CZVP – SZÚ).

V současné době je práce na MDE organizována ve dvouletých cyklech. Uzavírá se cyklus 2020/2021, byl zahájen cyklus 2022/2023. V daném cyklu bylo v tržní síti ČR v 96 různých potravinářských prodejnách na 48 různých místech ČR v 8 termínech reprezentujících sezónnost během 2 let odebráno 3 696 individuálních vzorků potravin, které česká populace konzumuje nejčastěji (tzv. spotřební koš potravin – reprezentuje „obvyklou českou dietu“), což představuje 205 druhů potravin. Odebrané vzorky jsou zpracovávány do podoby pokrmu kulinární úpravou odpovídající zvykům české populace. Poté je pak připraveno 220 reprezentativních kompozitních vzorků reprezentujících ČR, které jsou analyzovány na cca 70 chemických látek. Analytická data jsou současně s údaji o spotřebě daných komodit dle Národní studie individuální spotřeby potravin (SISP 04) použita pro výpočet dietární expozice a následnou interpretaci. Výsledky monitorování jódu (5)

Při hodnocení adekvátnosti přívodu jódu ve vztahu k referenční hodnotě pro příjem živin dle Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (150 µg/os/den) je průměrný přívod jódu odpovídající (154 µg/os/den). Výsledné hodnoty nezahrnují přívod z doplňků stravy ani přívod z kuchyňské soli používané při přípravě pokrmů a k dosolování.

K nejvýznamnějším expozičním zdrojům jódu ve stravě patřilo v průměru mléko, pečivo, mléčné a masné výrobky. Jako nejdůležitější přirozený zdroj jódu vychází ryby a rybí výrobky.

Při hodnocení podílu vybraných potravinových skupin na přívod jódu je zřejmé, že ho u mužů 18–59 let